

Utsikterna för nästa CAP-period

Martti Patjas, jord- och skogsbruksministeriet

Utvecklingen av EU:s jordbrukspolitik och dess mål under de senaste årtiondena

Tryggad
livsmedels-
försörjning

Konkurrenskraft

Hållbarhet

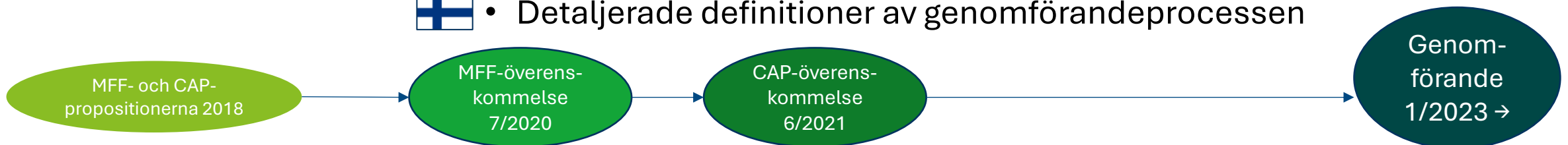
Miljö

Början av år (1960-talet)	Svårare tider (1970–80-talen)	McSharry-reformen 1992	Agenda 2000	CAP-reformen 2003, hälsokontroll 2008	CAP-reformen 2013 →	CAP-reformen 2020 →
• Prisstöd • Förbättring av produktiviteten • Balansering av marknaden	• Överproduktion • Kraftig ökning av medelsanvändningen • Internationell friktion • Produktionsbegränsningar införs	• Nedsänkningar i produktpriserna och ersättande av dem • Minskning av överskott • Budgetbalansering	• Fördjupning av reformprocessen • Starkare fokus på landsbygdsutveckling	• Inriktning på marknaden • Frikoppling av stöd från produktionen • Tvärvillkor • Konsumenters oro, miljöfrågor • EU:s utvidgning • Slopande av produktionskvoter	• Förgröning • Inriktning av åtgärderna • Omfördelning av stöd • Produktion - avskaffande av restriktioner • Livsmedelskedjan, forskning & innovationer	• Mer omfattande helhetsgranskning, resultatmål • Medlemsländernas egna utgångspunkter och behov som grund • Livsmedelstrygghet och livsmedelssäkerhet • Ökad fokus på klimat- och miljöåtgärder

Gemensam politik: ett exempel på beslutsskeden för ett enskilt EU-stödinstrument för jordbruket

- • EU:s fleråriga budgetram 2021–2027 (medlemsländernas EU-finansiering och dess ramvillkor)
- • Rådets och parlamentets förordning om strategiska planer (allmänna regler för den gemensamma jordbrukspolitiken och dess stödinstrument)
- • Kommissionens förordningar om genomförande av stödsystem
-   • Finlands CAP/GJP-plan för 2023–2027 (medlemslandets fleråriga strategi)
- • Nationella lagar
- • Statsrådets förordningar
- • Detaljerade definitioner av genomförandeprocessen

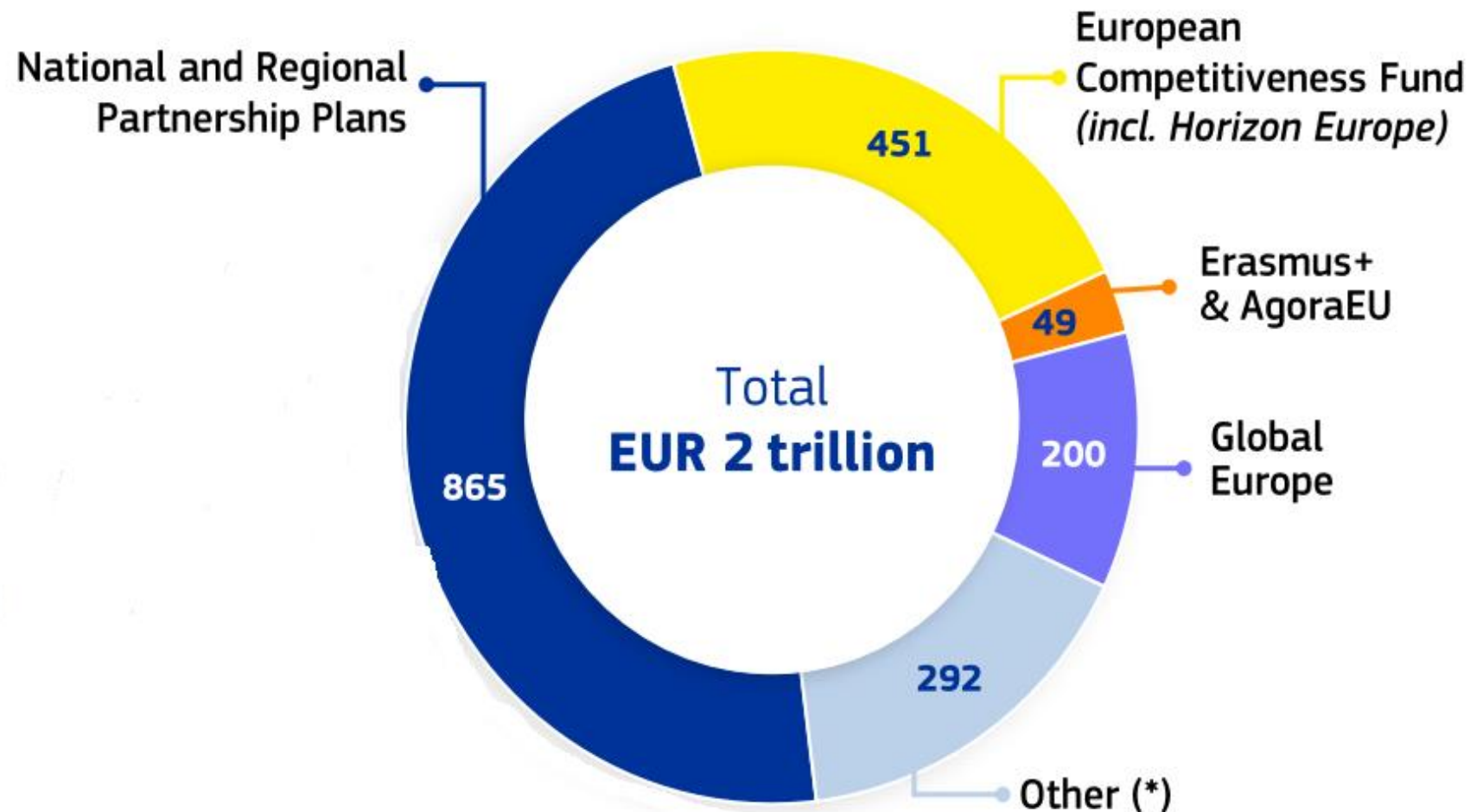

Kommissionens förslag till EU-finansiering och CAP 7/2025 (1)

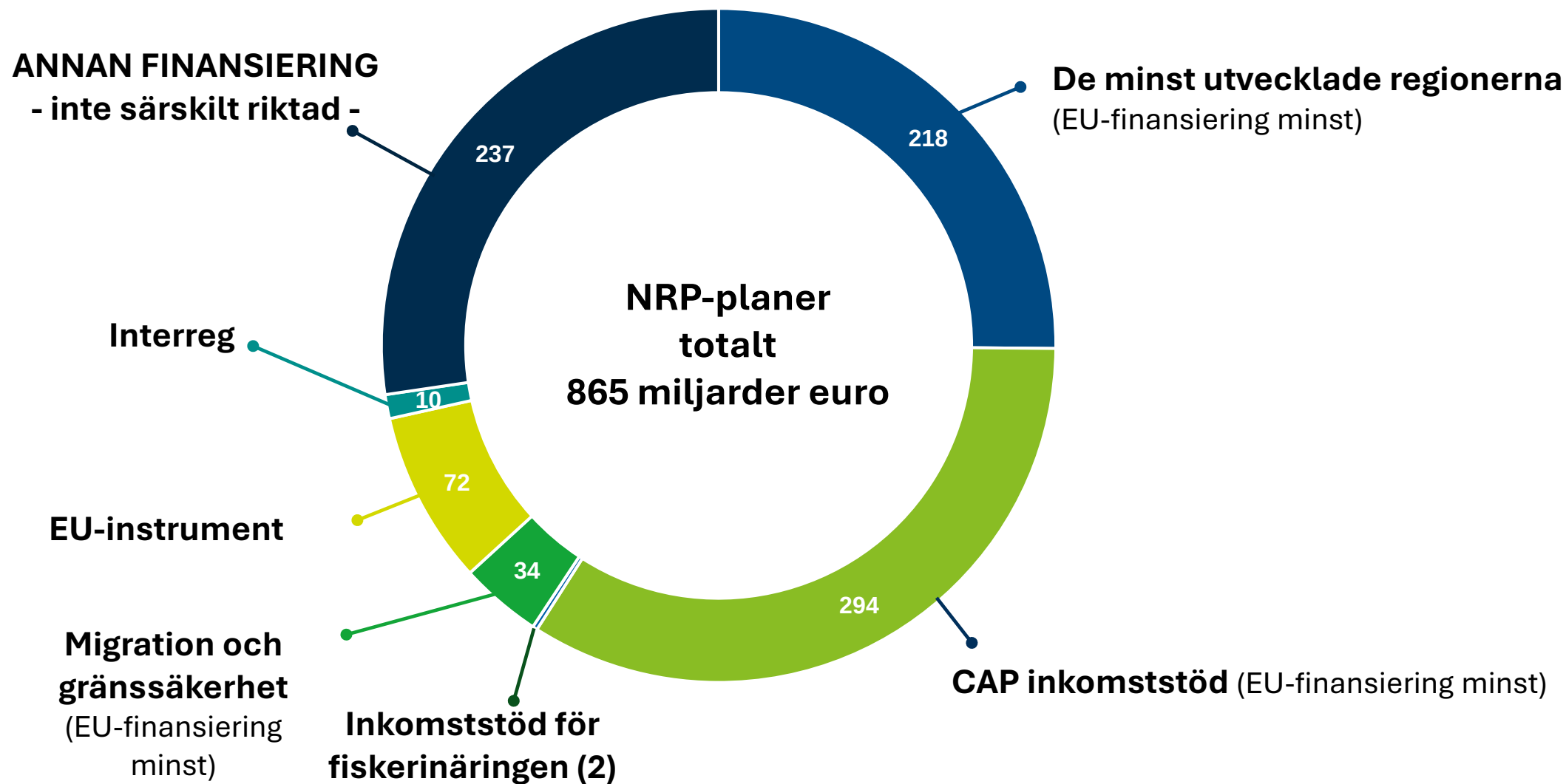
- Förslag till EU:s budgetram, dvs. MFF, för 2028–2034:
 - Kraftig höjning av den totala nivån: EU-finansiering från 1 200 miljarder till 2 000 miljarder *
 - Tilläggssatsningar särskilt på konkurrenskraft, investeringar, säkerhet och försvar
 - Finansieringsstrukturen förändras avsevärt jämfört med nuläget. Utgångspunkten är att förtydliga och förenkla de många befintliga EU-fonderna och EU-programmen:
 1. **Nationella och regionala partnerskapsprogram (National and Regional Partnership Plan, NRPP), andel av MFF-finansieringen 44%**
 - CAP är i fortsättningen en del av dessa planer, bl.a. med finansiering för regional utveckling
 2. Europeiska konkurrenskraftsfonden (21%)
 3. Instrumentet för ett globalt Europa (10%)

* Finansieringsbelopp till gängse, dvs. nominella, priser

Förslag till EU-budgetram för 2028–2034

CAP som en del av NRP-planerna

Kommissionens förslag till EU-finansiering och CAP 7/2025 (2)

- En egen minimikvot på ca 294 miljarder euro för CAP:s ”inkomststöd” för 2028–2034
 - Finansieringen fördelas per medlemsland genom en EU-förordning, **Finlands andel 4,8 miljarder euro**
- CAP:s traditionella pelare (I och II) och CAP:s egna jordbruks- och landsbygdsfonder slopas
 - CAP i fortsättningen = NRP-rättsakter på mer allmän nivå + en komprimerad CAP-författningsgrund + öronmärkt finansieringsandel för ”inkomststöd” till jordbruket
 - Direktstöden och landsbygdsutvecklingsåtgärderna definieras och finansieras inte längre separat på samma sätt som under den nuvarande perioden och i den tidigare långa CAP-historien.
- I enlighet med Finlands mål för förhandspåverkan bildar jordbrukets åtgärder i fortsättningen en tydligare egen helhet

Kommissionens förslag till EU-finansiering och CAP 7/2025 (3)

- De viktigaste delarna i helheten ”inkomststöd för jordbruket” är:
 - Degressivt **arealbaserat inkomststöd** (tidigare basinkomststöd, EU 100%)
 - **Produktionskopplat stöd** (EU 100%)
 - **Kompensationsbidrag** (EU-medfinansiering)
 - **Miljö- och klimatåtgärder** inkl. djurens välbefinnande, ekologisk produktion o.d. (EU-medfinansiering)
 - Stöd till små gårdar (obligatorisk ny EU-medfinansiering)
 - **Stöd till riskhanteringsverktyg** (medfinansiering från EU)
 - **Investeringsstöd** för jord- och skogsbruk (inkl. nya element, EU-medfinansiering)
 - Stöd till **unga jordbrukare**, nya jordbrukare, grundande av nya företag på landsbygden (inkl. nya element, medfinansiering från EU)
 - **Stöd för avbytarservice** (ny, EU-medfinansiering)

Kommissionens förslag till EU-finansiering och CAP 7/2025 (4)

- Viktning utifrån varje medlemslands egna utgångspunkter för de gårdar och jordbrukare som ”behöver mest”: bland annat unga företagare, familje- och smågårdar, gårdar som bedriver både husdjurs- och växtproduktion, områden med naturbetingade svårigheter...
- Minskning av det arealbaserade inkomststödet (nuvarande basinkomststöd) stegvis per gård från 20 000 euro, stödtak 100 000 euro
 - **Gäller endast en begränsad stödform, gäller inte till exempel produktionskopplat stöd, kompensationsbidrag eller klimat- och miljöåtgärder inom jordbruket!**
- Stöd i första hand till aktiva jordbrukare och främjande av livsmedelstryggheten
 - Avgränsning av pensionärer från arealbaserat inkomststöd före 2032

Reviderade klimat- och miljöåtgärder och minimikrav på gårdsnivå

NUVARANDE MODELL

Frivilliga för jordbrukare

Ekosystem för
direktstöd

Klimat- och
miljöåtgärder
för
landsbygdsutve
ckling

Obligatoriska för
jordbrukare

Minimikrav
dvs. villkorlighet

- Föreskrivna verksamhetskrav (SMR)
- Krav på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (GAEC)
- Social villkorlighet 2025 -

Målnivå

NY MODELL

Frivilliga för jordbrukare

Klimat- och miljöåtgärder
inom jordbruket

Obligatoriska för
jordbrukare

Skyddspraxis

Föreskrivna verksamhetskrav
(SMR)

**Ansvarsfull
skötsel av
gårdar**

Ny ”ansvarsfull skötsel av gårdar”

14 föreskrivna verksamhetskrav (SMR)

Fokus-område	SMR (st.)	Fokus-område	SMR (st.)
Klimat och miljö	Vatten (2) Biologisk mångfald (2)	Arbetskraft	Arbetsförhållanden (1)
Folkhälsa och växtskydd	Tryggad livsmedelsförsörjning (2) Växtskydd (2)		
Djurens välbefinnande	Djurens välbefinnande (3)		Hälsa och säkerhet i arbetet (2)

Skyddspraxis

Fokusområde	Skyddsobjekt
Klimat och biologisk mångfald	Kolrika marker, våtmarker, torvmarker och landskapselement
	Permanent gräsmark på jordbruksmark som är miljömässigt känslig i Natura 2000-områden
Markens hälsa	Skydd av mark mot erosion
	Markens skick (marktäckning, växtföljd eller diversifiering)
	Organiskt material i marken (hantering av växtavfall, förbud mot förbränning av stubb)
Vatten	Skydd av vattenvägar och grundvatten mot föroreningar och avrinning bl.a. i skyddszoner

Beredningstidtabell

- Informationen till riksdagen inleddes hösten 2025 om kommissionens MFF- och CAP-basförslag
- Beredningen av EU:s budgetram före beredningen av sektorslagstiftningen, EU-ledarnas finansieringsavtal i slutet av 2026/början av 2027?
- Riktlinjer för CAP-helheten på EU-nivå under 2027?
- Den nationella beredningen av innehållet och samarbetet med intressentgrupperna har inletts, EU-ramvillkoren preciseras senare och styrningen av beredningen
- Regeringens lagpropositioner till riksdagen om den nya gemensamma jordbrukspolitiken för höstperioden 2027

Preliminära slutsatser om den kommande

- Förhandlingsprocessen på EU-nivå blir lång och svår i synnerhet när det gäller EU:s nya finansieringshelhet – är den reviderade CAP i kraft den 1 januari 2028 möjligt?
- Utgångspunkten för reformen är att förtydliga den administrativa helheten på EU-nivå och samtidigt också minska jordbrukarnas administrativa börda.
- Livsmedelstrygghet och försörjningsberedskap är bärande teman för reformen, utan att glömma jordbrukets klimat- och miljöåtgärder och - effekter
- De viktigaste stödinstrumenten för jordbruket ingår fortfarande i verktygslådan
- Medlemsländernas CAP-finansieringsbelopp och - villkor preciseras i takt med att beredningen framskrider, de nationella finansieringsandelarna och därmed den totala finansieringen av jordbruksåtgärderna klarnar först senare

Tack så mycket!